

MAHATMA GANDHI UNIVERSITY
B A SANSKRIT LANGUAGE AND LITERATURE GENERAL
SEMESTER- IV
Core IV- Vyakarana 1

1. संस्कृतव्याकरणस्य कर्ता कः?
(कात्यायनः, पाणिनिः, पतञ्जलिः, हरिदीक्षितः)
2. संस्कृतव्याकरणस्य वार्तिककारः कः?
(कात्यायनः, पाणिनिः, पतञ्जलिः, हरिदीक्षितः)
3. व्याकरणसूत्राणां भाष्यकारः कः?
(कात्यायनः, पाणिनिः, पतञ्जलिः, हरिदीक्षितः)
4. प्रक्रियाकौमुदीनाम ग्रन्थस्य कर्ता कः?
(कात्यायनः, पाणिनिः, पतञ्जलिः, रामचन्द्रः)
5. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी कस्य ग्रन्थः?
(वामनस्य, रामचन्द्रस्य, भट्टोजिदीक्षितस्य, स्फोटायनस्य)
6. उक्तानुक्तदुरुक्तानां चिन्ता यत्र प्रवर्तते।
तं ग्रन्थं _____ प्राहुः।
(भाष्यं, सूत्रं, प्रकरणं, वार्तिकं)
7. उपदेशे अन्त्यं हल् किम्?
(लुक्, इत्, टि, भम्)
8. तात्वादिषु सभागेषु स्थानेषु अधोभागे निष्पन्नस्य अचः नाम किम्?
(उदात्तः, संवृतः, स्वरितः, अनुदात्तः)
9. तात्वादिषु सभागेषु स्थानेषु ऊर्ध्वभागे निष्पन्नस्य अचः नाम किम्?
(उदात्तः, विवृतः, स्वरितः, अनुदात्तः)
10. प्रत्याहारसंज्ञाविधायकं सूत्रं किम्?
(उपदेशोऽजनुनासिक इत्, आदिरन्त्येन सहेता, तस्य लोपः, समाहारः स्वरितः)
11. समाहारः _____।
(स्वरितः, प्रत्याहारः, उदात्तः, अनुदात्तः)
12. ऋलृवर्णौ मिथः _____ संज्ञौ स्तः।
(अनुनासिकः, उदात्तः, स्वरितः, सवर्णः)

13. अकुहविसर्जनीयानां उच्चारणस्थानः कः?
(कण्ठः, तालुः, मूर्धा, दन्ताः)
14. लृतुलसानां उच्चारणस्थानः कः?
(कण्ठः, तालुः, मूर्धा, दन्ताः)
15. आभ्यन्तरप्रयत्नः कतिविधः?
(1,3,4,5)
16. ईषत्स्पृष्टं केषां आभ्यन्तरप्रयत्नः?
(स्पर्शानां, स्वराणां, अन्तःस्थानां, ऊष्मणां)
17. ह्रस्वस्य अवर्णस्य प्रयोगे कः प्रयत्नः?
(विवृतं, संवृतं, स्पृष्टं, ईषद्विवृतं)
18. कखाभ्यां प्रागर्थविसर्गसदृशो वर्णः कः?
(उपध्मानीयः, अनुस्वारः, अनुनासिकः, जिह्वामूलीयः)
19. अधोनिर्दिष्टेषु पदसंज्ञकः कः?
(प्रकृतिः, तिङन्तं, प्रत्ययः, उपसर्गः)
20. वर्णानामतिशयितः सन्निधिः कः?
(संयोगः, संहिता, पदं, सवर्णः)
21. इकः अचपरत्वे यण्विधायकं सूत्रम्?
(इको यणचि, इको गुणवृद्धी, स्थानेन्तरतमः, सप्तिङन्तं पदम्)
22. पञ्चमीनिर्जेशेन विधीयमानं कार्यं कस्य भवति?
(परस्य, पूर्वस्य, उभयोः, अन्त्यस्य)
23. एचोयवायावःइति सूत्रेण ओकारस्य कः आदेशः विधीयते?
(अय्, आय्, अव्, आव्)
24. गव्यम् इत्यत्र ओकारस्य अवादेशः केन सूत्रेण?
(एचोयवायावः, झलां जश् झशि, इको यणचि, वान्तो यि प्रत्यये)
25. आदैच्च _____ संज्ञः स्यात् ।
(वृद्धिः, गुणः, पदं, संहिता)
26. गङ्गौघः इत्यत्र वृद्धिविधायकं सूत्रं किम्?
(वृद्धिरादैच्, वृद्धिरेचि, आद्गुणः, अदेङ्गुणः)
27. प्रकृतिभावविधायकं सूत्रं किम्?

(प्लुतप्रगृह्या अचि नित्यं, दूराद्धूते च, ईदूदेद्विचनं प्रगृह्यम्, डिच्च)

28. अदसो मात् इति सूत्रेण किं विधीयते?
(प्रगृह्यः, प्लुतः, निपातः, उपसर्गः)
29. सकारस्य श्चुना योगे कः वर्णः आदेशः स्यात्?
(तकारः, शकारः, चकारः, टकारः)
30. विसर्गविधायकं सूत्रं किम्?
(मोनुस्वारः, खरवसानयोर्विसर्जनीयः, नपरे नः, नश्च)
31. अचो रहाभ्यां द्वे इति सूत्रेण कस्य द्वित्वं विधीयते?
(इकः, अकः, यणः, यरः)
32. मयः परस्य उजः कः आदेशः विधीयते?
(वकारः, यकारः, शकारः, ककारः)
33. अदसो मात् इत्यनेन का संज्ञा विधीयते?
(प्रगृह्यः, प्लुतः, गुणः, वृद्धिः)
34. हरेव इत्यत्र पररूपं केन सूत्रेण?
(ओमाडोश्च, अकः सवर्णे दीर्घः, दूराद्धूते च, एङः पदान्तादति)
35. ऋकारस्य स्थाने विधीयमानस्य अणः रपरत्वं केन सूत्रेण?
(उरण् रपरः, पूर्वत्रासिद्धम्, वृद्धिरादैच्, आद्गुणः)
36. उपसर्गादृति धातौ इत्यनेन किं विधीयते?
(गुणः, वृद्धिः, पूर्वरूपं, पररूपम्)
37. अचां मध्ये योन्त्यः स आदिर्यस्य तत् -----संज्ञं स्यात्
(भं, घु, गुणः, टि)
38. क्रियावाचिनां भ्वादीनां का संज्ञा?
(पदं, धातुः, वृद्धिः, गुणः)
39. दैत्यारिः इत्यत्र सवर्णदीर्घः केन सूत्रेण?
(अकः सवर्णे दीर्घः, एङः पदान्तादति, एङि पररूपं, शश्छोटि)
40. मोनुस्वारः इक्ष्यनुस्वारः कस्मिन् परे विधीयते?
(हलि, वलि, शलि, अचि)
41. सम्राट् इत्यत्र मकारस्य अनुस्वारः कुतो न?
(वा पदान्तस्य, मो राजि समः क्वौ, हे मपरे वा, यवलपरे यवला वा)

42. तच्छिवः इत्यत्र शकारस्य छकारः कथम्?
(शश्लोति, मोनुस्वारः, नश्चापदान्तस्य झलि, हे मपरे वा)
43. समः सुटि इत्यनेन किं विधीयते?
(वृद्धिः, गुणः, विसर्जनीयः, रुत्वं)
44. द्विरुक्तस्य परं किम्?
(आभ्रेडितं, पररूपं, पूर्वरूपं, एकादेशः)
45. पदान्ताद्वा इत्यनेन किं विधीयते?
(रुः, तुक्, विसर्जनीयः, सकारः)
46. कान् + कान् रूपं किम्?
(कान्कान्, कांकान्, कांस्कान्, कान् कान्)
47. पुमः खय्यम्परे इति पुमः किं विधीयते?
(रुः, तुक्, विसर्जनीयः, सकारः)
48. खरि अवसाने च परे रेफस्य किं स्यात्?
(रुः, तुक्, विसर्जनीयः, सकारः)
49. नश्च इत्यनेन किं विधीयते?
(वृद्धिः, धुट्, विसर्जनीयः, रुत्वं)
50. डः सि धुट् इत्यनेन कस्य धुट् विधीयते?
(सकारस्य, ककारस्य, वकारस्य, चकारस्य)
51. वागघरिः अत्र हकारस्य घकारः कथम्?
(शश्लोति, मोनुस्वारः, नश्चापदान्तस्य झलि, झयो होन्यतरस्याम्)
52. कस्मिन् परे झलां चरः स्युः?
(हलि, खरि, झरि, अटि)
53. तल्लयः इत्यत्र तकारस्य लकारः कथम्?
(तोर्लि, उदः स्थास्तम्भोः पूर्वस्य, झलां जशोन्ते, शात्)
54. अनुस्यारस्य उच्चारणस्थानं किम्?
(कण्ठः, नासिका, दन्तोष्ठं, तालु)
55. अधोनिर्दिष्टानां कस्य उच्चारणस्थानं भवति कण्ठतालु?
(एकारस्य, ऐकारस्य, वकारस्य, उकारस्य)
56. रेफस्य उच्चारणस्थानं किम्?

(कण्ठः, तालुः, मूर्धा, दन्ताः)

57. कादयो मावसानाः वर्णाः?

(स्पर्शाः, अल्पप्राणाः, अन्तस्थाः, ऊष्माणः)

58. प्रक्रियादशायां अकारस्य प्रयत्नं किम्?

(संवृतं, विवृतं, स्पृष्टं, ईषत्स्पृष्टं)

59. बाह्यप्रयत्नः कतिविधः?

(5, 7, 11, 22)

60. अवर्णस्य कति भेदाः सन्ति?

(12, 18, 20, 3)

61. लृवर्णस्य कति भेदाः सन्ति?

(12, 18, 20, 3)

62. अधोनिर्दिष्टेषु कस्य वर्णस्य दीर्घः नास्ति?

(अकारस्य, ऋकारस्य, लकारस्य, एकारस्य)

63. सुध्युपास्यः इत्यत्र धकारस्य द्वित्वं केन सूत्रेण?

(झलां जश् झशि, अनचि च, अलोन्त्यस्य, एचोयवायावः)

64. अक्षौहिणी इत्यत्र वृद्धिः केन सूत्रेण?

(वृद्धिरेचि, वृद्धिरादच, एचोयवायावः, एत्येधत्सु)

65. ब्रह्म ऋषिः इत्यत्र प्रकृतिभावः केन सूत्रेण?

(प्लुतप्रगृह्या अचि नित्यं, अचो रहाभ्यां द्वे, ऋत्यकः)

MAHATMA GANDHI UNIVERSITY
B A SANSKRIT LANGUAGE AND LITERATURE GENERAL
SEMESTER- IV
Core IV- Vyakarana 1
ANSWER KEY

1. B	33. A	65.D
2. A	34. D	
3. C	35. A	
4. D	36. B	
5. C	37. D	
6. D	38. B	
7. B	39. A	
8. D	40. A	
9. A	41. B	
10. B	42. A	
11. A	43. D	
12. D	44. A	
13. A	45. B	
14. D	46. C	
15. D	47. A	
16. C	48. C	
17. B	49. B	
18. D	50. A	
19. B	51. D	
20. B	52. B	
21. A	53. A	
22. A	54. B	
23. C	55. A	
24. D	56. C	
25. A	57. A	
26. B	58. B	
27. A	59. C	
28. A	60. B	
29. B	61. A	
30. B	62. C	
31. C	63. B	
32. A	64. D	